

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ അയോധ്യാകാണ്ഡേ

॥ ഷഡ്വിംശഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ഷഡ്വിംശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീരാമസ്തോദാസീന്ദ്രം ദൃഷ്ട്വാ സീതയാ തം പ്രതി
തത്കാരണസ്യ ജിജ്ഞാസനം പിതൃരാജന്തയാ വനം
ഗന്തുമാത്മനോ നിശ്ചയം ബ്രൂവതാ ശ്രീരാമേണ
ഗൃഹേവസ്ഥാതും സീതയാ ബോധനം

അഭിവാദ്യ തു കൗസൽയാം
രാമഃ സമ്പ്രസ്ഥിതോ വനം |
കൃതസ്വസ്ത്യയനോ മാത്രാ
ധർമിഷ്ഠോ വർത്ഥനി സ്ഥിതഃ || 2.26.1 ||

വിരാജയൻ രാജസുതോ
രാജമാർഗം നരൈർവൃതം |
ഹൃദയാൻയാമമന്വേവ
ജനസ്യ ഗുണവത്തയാ || 2.26.2 ||

വൈദേഹീ ചാപി തത് സർവം
ന ശുശ്രാവ തപസ്വിനീ |
തദേവ ഹൃദി തസ്യാശ്ച
യൗവരാജ്യാഭിഷേചനം || 2.26.3 ||

ദേവകാർയം സ്മ സാ കൃത്വാ
 കൃതജ്ഞാ ഹൃഷ്ടചേതനാ |
 അഭിജ്ഞാ രാജധർമാണാം
 രാജപുത്രീ പ്രതീക്ഷതി || 2.26.4 ||

പ്രവിവേശാമ രാമസ്തു
 സ്വവേശ്മ സുവിഭൂഷിതം |
 പ്രഹൃഷ്ടജനസമ്പൂർണം
 ഹ്രിയാ കിഞ്ചിദവാങ്മുഖഃ || 2.26.5 ||

അഥ സീതാ സമുത്പത്യ
 വേപമാനാ ച തം പതിം |
 അപശ്യച്ഛ്വാകസന്തപ്തം
 ചിന്താത്യാകുലിതേന്ദ്രിയം || 2.26.6 ||

താം ദൃഷ്ട്വാ സ ഹി ധർമാത്മാ
 ന ശശാക മനോഗതം |
 തം ശോകം രാഘവഃ സോഽഗും
 തതോ വിവൃതതാം ഗതഃ || 2.26.7 ||

വിവർണവദനം ദൃഷ്ട്വാ
 തം പ്രസ്മിന്നമമർഷണം |
 ആഹ ദുഃഖാഭിസന്തപ്താ
 കിമിദാനീമിദം പ്രഭോ || 2.26.8 ||

അദ്യ ബാർഹസ്പതഃ ശ്രീമാൻ
 യുക്തഃ പുഷ്യേണ രാഘവ |
 പ്രോച്യതേ ബ്രാഹ്മണൈഃ പ്രാജ്ഞൈഃ
 കേന ത്വമസി ദുർമനഃ || 2.26.9 ||

ന തേ ശതശലാകേന
 ജലഫേനനിഭേന ച |
 ആവൃതം വദനം വൽഗു
 ക്ഷുത്രേണാഭിവിരാജതേ || 2.26.10 ||

വൃജനാഭ്യാം ച മുഖ്യാഭ്യാം
 ശതപത്രനിഭേക്ഷണം |
 ചന്ദ്രഹംസപ്രകാശാഭ്യാം
 വീജ്യതേ ന തവാനനം || 2.26.11 ||

വാഗ്മിനോ വന്ദിനശ്ചാപി
 പ്രഹൃഷ്ടാസ്ത്യാം നരർഷഭ |
 സ്തുവന്തോ നാഭ്യ ദൃശ്യന്തേ
 മംഗലൈഃ സുതമാഗധാഃ || 2.26.12 ||

ന തേ ക്ഷൗദ്രം ച ദധി ച
 ബ്രാഹ്മണോ വേദപാരഗാഃ |
 മുർധ്നി മുർധാഭിഷിക്തസ്യ
 ദദതി സ്ഥ വിധാനതഃ || 2.26.13 ||

ന ത്യാം പ്രകൃതയഃ സർവാഃ
 ശ്രേണീമുഖ്യാശ്ച ഭൂഷിതാഃ |
 അനുവ്രജിതുമിച്ഛന്തി
 പൗരജാനപദാസ്തഥാ || 2.26.14 ||

ചതുർഭിർവേഗസമ്പന്നൈ -
 രഹയൈഃ കാഞ്ചനഭൂഷണൈഃ |
 മുഖ്യഃ പുഷ്പരഥോ യുക്തഃ
 കിം ന ഗച്ഛതി ത്രേഗ്രതഃ || 2.26.15 ||

ന ഹസ്തീ ചാഗ്രതഃ ശ്രീമാൻ
 സർവലക്ഷണപൂജിതഃ |
 പ്രയാണേ ലക്ഷ്യതേ വീര
 കൃഷ്ണമേഘഗിരിപ്രഭഃ || 2.26.16 ||

ന ച കാഞ്ചനചിത്രം തേ
 പശ്യാമി പ്രിയദർശന |
 ഭദ്രാസനം പുരസ്കൃത്യ
 യാന്തം വീര പുരഃസരം || 2.26.17 ||

അഭിഷേകോ യദാ സജ്ജഃ
 കിമിദാനീമിദം തവ |
 അപൂർവ്വോ മുഖവർണ്ണശ്ച
 ന പ്രഹർഷശ്ച ലക്ഷ്യതേ || 2.26.18 ||

ഇതീവ വിലപന്തീം താം
 പ്രോവാച രഘുനന്ദനഃ |
 സീതേ തത്ര ഭവാംസ്താതഃ
 പ്രവ്രാജയതി മാം വനം || 2.26.19 ||

കുലേ മഹതി സംഭൂതേ
 ധർമജ്ഞേ ധർമചാരിണി |
 ശൃണു ജാനകി യേനേദം
 ക്രമേണാദ്യാഗതം മമ || 2.26.20 ||

രാജന്താ സത്യപ്രതിജ്ഞന
 പിത്രാ ദശരഥേന വൈ |
 കൈകേയൈ മമ മാത്രേ തു
 പുരാ ദത്തൗ മഹാവരൗ || 2.26.21 ||

തയാദ്യ മമ സജ്ജസ്ഥി -
 നഭിഷേകേ നൃപോദ്യതേ |
 പ്രചോദിതഃ സ സമയോ
 ധർമ്മേണ പ്രതിനിർജ്ജിതഃ || 2.26.22 ||

ചതുർദശ ഹി വർഷാണി
 വസ്തവ്യം ദണ്ഡകേ മയാ |
 പിത്രോ മേ ഭരതശ്ചാപി
 യൗവരാജ്യേ നിയോജിതഃ || 2.26.23 ||

സോഹം ത്വാമാഗതോ ദ്രഷ്ടും
 പ്രസ്ഥിതോ വിജനം വനം |
 ഭരതസ്യ സമീപേ തേ
 നാഹം കഥ്യഃ കദാചന || 2.26.24 ||

ഋദ്ധിയുക്തോ ഹി പുരുഷാ
 ന സഹന്തേ പരസ്തവം |
 തസ്മാന്ന തേ ഗുണാഃ കഥ്യ
 ഭരതസ്യാഗ്രതോ മമ || 2.26.25 ||

അഹം തേ നാനുവക്തവ്യോ
 വിശേഷേണ കദാചന |
 അനുകൂലതയാ ശക്യം
 സമീപേ തസ്യ വർതിതും || 2.26.26 ||

തസ്മൈ ദത്തം നൃപതിനാ
 യൗവരാജ്യം സനാതനം |
 സ പ്രസാദ്യസ്ത്വയാ സീതേ
 നൃപതിശ്ച വിശേഷതഃ || 2.26.27 ||

അഹം ചാപി പ്രതിജ്ഞാം താം
 ഗുരോഃ സമനുപാലയൻ |
 വനമദ്യൈവ യാസ്യാമി
 സ്ഥിരീഭവ മനസ്വിനി || 2.26.28 ||

യാതേ ച മയി കൽയാണി
 വനം മുനിനിഷേവിതം |
 വ്രതോപവാസപരയാ
 ഭവിതവ്യം ത്വയാനഘേ || 2.26.29 ||

കൽയമുത്ഥായ ദേവാനാം
 കൃത്വാ പുജാം യമാവിധി |
 വന്ദിതവ്യോ ദശരഥഃ
 പിതാ മമ ജനേശ്വരഃ || 2.26.30 ||

മാതാ ച മമ കൗസൽയാ
 വൃദ്ധാ സന്താപകർശിതാ |
 ധർമമേവാഗ്രതഃ കൃത്വാ
 ത്വന്തഃ സമ്മാനമർഹതി || 2.26.31 ||

വന്ദിതവ്യാശ്ച തേ നിത്യം
 യാഃ ശേഷാ മമ മാതരഃ |
 സ്നേഹപ്രണയസംഭാഗൈഃ
 സമാ ഹി മമ മാതരഃ || 2.26.32 ||

ഭ്രാതൃപുത്രസമൗ ചാപി
 ഭ്രഷ്ടവ്യൗ ച വിശേഷതഃ |
 ത്വയാ ഭരതശത്രുഘ്നൗ
 പ്രാണൈഃ പ്രിയതരൗ മമ || 2.26.33 ||

വിപ്രിയം ച ന കർതവ്യം
 ഭരതസ്യ കദാചന |
 സ ഹി രാജാ ച വൈദേഹി
 ദേശസ്യ ച കുലസ്യ ച || 2.26.34 ||

ആരാധിതാ ഹി ശീലേന
 പ്രയത്നൈശ്ചോപസേവിതാഃ |
 രാജാനഃ സമ്പ്രസീദന്തി
 പ്രകുപ്യന്തി വിപര്യയേ || 2.26.35 ||

ഔരസ്യാനപി പുത്രാൻ ഹി
 ത്യജന്ത്യഹിതകാരിണഃ |
 സമർമാൻ സമ്പ്രഗൃഹ്ണന്തി
 ജനാനപി നരാധിപാഃ || 2.26.36 ||

സാ ത്വം വസേഹ കൽയാണി
 രാജ്ഞഃ സമനുവർതിനീ |
 ഭരതസ്യ രതാ ധർമേ
 സത്യവ്രതപരായണാ || 2.26.37 ||

അഹം ഗമിഷ്യാമി മഹാവനം പ്രിയേ
 ത്വയാ ഹി വസ്തവ്യമിഹൈവ ഭാമിനി |
 യഥാ വ്യലീകം കുരുഷേ ന കസ്യചിത്
 തഥാ ത്വയാ കാർയമിദം വചോ മമ || 2.26.38 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
 അയോധ്യാകാണ്ഡേ ഷഡ്വിംശഃ സർഗഃ ||